

اداره خانه

باب عالی جاده سنده دائرة مخصوصه

آبونه شرائطی

ممالك عثمانیه ده سنه لکی (۶۵)، الق
آیلغی (۳۵) غروشدرد. ممالك اجنبیه ده
سنه لکی (۱۷)، آلتی آیلغی (۹) فرانقدرد.
[ایضاحات: نسخه سی الی پاره، آلتی
آیلغی بر جلد، هر جلد ۲۶ نسخه در.]

اخطارات

§ آبونه بدلی پشیندر.
§ آدرس تبدیلنده قرق پاره لک
پول کوندرملی در.

§ مسلكه موافق آثار مع الممنونیه
قبول اولنور. درج ایدیلمه یین یازیلر
اعاده اولونماز.

الکشاف

۱۳۳۰

دینی، علمی، ادبی، سیاسی هفته لک مجموعه اسلامیه در

اخطارات

رساله خردن آلتدیغی کوسترملک شرطیله
بتون یازیلر هر هانکی پر غننه طرفندن
اقتباس اولونه بیلیر.

§

مکتوبلرک، امضالرک واضح و اوقوناقلی
اولمسی و آبونه صره نومروسنی محتوی
بولونمسی؛

§

ممالك اجنبیه ایچون آبونه اولانلرک
آدرس لرینک فرانسرجه سی ده یازلمسی؛

§

پاره کوندردیکی زمان نه یه دائر اولدیغنک
واضحاً بیلدیرلمسی رجا اولنور.

اتبعون اهدکم سبیل الرشاد

والله یهدی من یشاء الی صراط مستقیم

صاحب و مدیر مسئول: ح. اشرف ادیب

جلد ۱۰

۲۵ جمادی الاولی ۱۳۳۱ پنجشنبه ۱۸ نisan ۱۳۲۹

عدد ۲۴۲

بويله دينه مديكي كي «قادر دكل در» ده دينه مز. چونكه بو، قدرتك وظيفه سندن دكلدر كه بوكي شير قدرت ته اثبات يا خود اوندن نفى ايدلسين . جلال الدين سيوطي كي بعض ذوات قدرتك معناسندن غفلت ايتدكلى جهته «وهو على كل شى» قدر «نصر شريفنى شو يولده توجه ايتمه چالشيورلر :

«كل شى مفهومك عمومندن ذات الهى عقلا خارج در. بناءً عليه جناب حق ذاتى كي بر الله خلق ايتمه قادر دكلدر». حال بوكه جلال سيوطي دوشونمور كه بوتأويله اساساً احتياج بيله يوقدر. زيرا كل شى ده كي عموم، قدرتك تعلق ايدمه چكى قدر در ؛ ذات الهى اونده داخل دكلدر. مثلاً : بن شو اوطه نك ايچنده اولان هر شىء كوريورم، ديديكم وقت بو سوزمك عمومنده اصوات ايله روايح داخل دكل در . چونكه كورمك اونلر ك شانندن دكل در كه كوريله بيلسونلر. مع مافيه ، كوزمك اصوات ايله روايحى عدم ادراكى اونك حقنده نصل نقصان دكلسه كندى كي بر الله خلقه قادر اولماسى ده قدرت الهيه بر نقيصه ايراث ايدمه مز. [۱]

۱۶ - محال عقلی ، محال عاری :

انسانلردن بر چوقلرى محال عادى ايله محال عقلى ده اشتباه ايدرك بونلرى يكدى كرندن تفريق وتميز ايدمه ميورلر . بونكه بر ابرده علوم عقليه يي اتقان درجه سنده تدرس ايدنلردن بشقه سى قولاي قولاي اشتباهدن يقايى ده قور تاره ميورلر .

مثلاً : فرض ايدى كز كه اورته يه شويله بر سؤال آتيلدى : «خرما اغاجك الما ويرمى عقلا جائزى ، يوقسه محال مى ؟» شبهه يوق كه : بر قسم انسانلر در حال ، «محال در» جوابى ويرمكه تردد كوستر مزلر . حال بوكه : عقل ، خرما اغاجندن «بلح = خرما قوروغى» دنيلن ميوه نك ظهورينى تصور ايتديكي كي الما دنيلن ميوه نك ظهورينى ده تصور ايدر ؛ بوكا عقلاً هيچ بر مانع يوقدر ؛ لكن بو ، عادةً واقع دكلدر . بناءً عليه المانك خرما اغاجندن ظهورى عقلا دكل ، آنجق عادةً ممتنع در .

صوكره جناب حق خرما اغاجندن الما چيقارمغه قادرمى ؟ دنيلديكي زمان ؛ اوت ، قادر (لكن عادةً لله اويولده جارى دكل) در ، ديه جواب ويريليور . فقط ، خرما اغاجنى آن واحده هم وار ، هم ده يوق ايتمه قادرمى ؟ دنيلديكي زمان ، خير ! جوابى ويريليور . بناءً عليه محال

[۱] اوت ، اشاعيده دها زياده ايضاح ايديله چكى وجهله قدرت يالكز ممكناته تعلق ايدر . واجب و مستحيله قدرت تعلق ايتز . چونكه قدرتك وظيفه سى ايجاد و اعدام ايتمه در ؛ بوايه يالكز ممكناته متصور در . زيرا واجبه قدرت تعلق ايتسه واجبك اعدام ، يا خود ايجادى لازم كلير . حال بوكه واجبك وجودى لذاته اولوب عدمى قبول ايتمه ديكي جهته اعدام ايتمه ممكن اولماز . كذلك ايجاد ايتمه ممكن دكلدر . زيرا وجودى ذاتك مقتضى اولدينى ايچون تحصيل الحاصل لازم كلير . كذلك مستحيله تعلق ايتز . زيرا مستحيل ديمك ، بولنامسى ذاتك مقتضى ديمك در . بناءً عليه بوكاه قدرت تعلق ايتز .

ح . ا

عقلى ايله محال عادى اره سنده كي فرق يك واضح در . شو مسرود اتدن اكلاشيلور كه : بر شيتك استحاله سى بديهى اولما دقجه ، يا خود استحاله سنه دائر جمع بين النقيضين كي بدهته اته ايدن بر دليل بولنما دقجه ؛ اوشيتك محال اولمسنه دائر عقلا حكم ايتك طوغرى اولماز . بونلردن ماعدا اولوب ده وجودينه عادت جريان ايتمه ينلرا يسه ايكيدن خالى دكلدر : وجودينى اقتضا ايدن علتك مفقود اولمى ؛ يا خود سنن كونه مخالف بولنسى در . بناءً عليه اونلر نفسنده ممكن ، عادةً محال در .

انسانلر ، معروف اولان طريق ايله بر اغاجه كندى فصيله سندن ديكر براغاجك ميوه سى كي ميوه ويرد پره جك اسبابه دسترس اولدقلى كي بر فصيله دن اولمايان - الما ايله خرما كي - اشجار ده ديكر بر اسباب طبيعيه دسترس اولمالرى ، بناءً عليه بو صورتله خرما اغاجندن الما ظهور ايتمى جائز در . حتى بو ، تاغراف دنيلن آلت واسطه سيله بر دقيقه قدر بر زمان ظرفنده چين دن ، امريقادن خبر الما قدن ، دنيا نك براوجنده كي انسانك ، او براوجنده كي ايله تلفون دنيلن آلت واسطه سيله مكمله ايتمه لرندن دها زياده عقله يقين در . (بولنديغمز زمانه نسبتله يك يقين اولان بر زمانده اطراف بعیده ده بولنان انسانلر يكديكريله قونوشه چقلى عقله بيله كلز ، حتى سويلن اولسه بيله خنده استخفاف ايله قارشيلاناجنى محقق ايكن بوكون) دنيا نك براوجنده بولنان بر كيمسه نك او براوجنده كي ايله كوروشوب قونوشدينى كورولورسه خرما اغاجندن المانك ظهور ايتمى عقلا نيچون جائز اولماسون ؟ بوكا نه مانع واردر ؟ بو بحثى ده شديك بوقدرله اكتفا ايدىيورز .

مترجمى

آفسيه كلى احمد صبرى

فَقْهَرُ وَقْتَاوِي

مخاوره :

بر محق ايله مقلد آره سنده

۷

وهرت اسلاميه و اجتهاد

ما بعد

(محقق دهلوي نك سوزينى نقل ايدىيور) : « بنم بولوب اكلا ديغمه كوره فقهانك اكثريسى اويله زعم ايدىيورلر كه : ابى حنيفه ايله شافعى (رحمهما الله) آره سنده كي خلافاك مناسى كتاب پزدوى وامثالنده مذكور اولان اصول اوزر در . حال بوكه : آنجق حق اولان بر شى وارا يسه ، اوده اوصولاك اكثريسى فقهانك قولى اوزره اخراج اولنش بر طاقم اصول دن عبارت اولمى در .

صوكره ، خاص مين در ، واضح در . اوكا بيان لاحق اولماز ؛ زياده نسخ در ، عام ده خاص كي قطعى در ؛ كثر روات موجب ترجيح دكلدر ؛ غير فقهيك حديثى ايله - او حديث سبيله باب راي

بقاعده بی وضع ایستادن صوکره بونلرک علیه « قهقه حدیثی، برده ناسیایمک صومی افساد ایتیه جکی حقننده کی حدیث ایله اعتراض وارد اوانجه قواعد موضوعه لرینی محافظه ایچون جواب ویرمک تکلفنده بولنیورلردی. یوقاریدن بری ذکر ایستدکرم کبی دهاک چوقشیلر وارد، که ارباب تبمه خفی دکدر؛ متببع اولیانلره ایسه اشارت دکل تفصیلات بیله کافی کلز...! »

شوراسی خفی دکدر، که بقواعدک اکثریسی آنک کلامی تصحیح، مخالفلری اولان فرق سائره بی رد، کتاب سنله عمل ایتیمکی ترک ایتمکدن اعتذار ایچون وضع اولمشدر. ایسته مقلدی اولدیغک اصول فقه بوندن عبارتدر. شمدی بونک هپسنی تسلیم ایتیه من صحیح اولورمی؟

مقلد — بورجل — دهلوی — هیچ شبهه یوق پک دهشتلی اصول بیلن برعالمدر؛ لکن مذهب خفی اوزرینه پک متعصبدر. محقق — بو اصل مذهب حنفیدندر؛ فقط کورکورینه تقلیدده دورمیارق هر صنفه امعان نظر ایتدیکندن کندیسنه علم قابوسی آجیلدی ده دیننده بصیر برعالم اصولی اولدی. بورساله نک اسمی (الانصاف فی اسباب الخلاف) در.

مقلد — مقدمه لریکه دائر مباحثه ایتیه مکه نه قدر عزم ایتدیسه عزمی فسخ ایده جک برطاقم یکی سوزلر بولوب کلیورسک؛ بوضورتله مجلس اوزایوب کیدیور؛ بناء علیه مادامکه علم فروع ایله علم اصولی ده تهنک ابطال ایتدیکنی سویلک، شو حالده مقصدیکی بیان، مقدمه اتکدن حاصل اولان نتیجه بی اظهار ایتزدن اول هر ایکه زکده ایراد کلام ایتیمسه مساعده ایتیمورم. چونکه بوضورتله مباحثه بی اوزاتمی یوقاریده آرزو ایتدیکنی سویلدیکن قاریشقه، بحثک طاغیلمسنه موادی اولمقدن بشقه برایشه یاراماز. رجا لیدرم مقصدیکی سویل!

محقق — بن ایستیمورم که بتون مسلمانلری خلفاء راشدین زماننده کی صدر اول مسلمانلرینک کیتدکلری یوله سوق ایدلم. چونکه جناب پیغمبر کندیسیله، خلفاء راشدینک کیتدکلری یوله تمسک، اونلرک سیرته غایت صیقی صارلمازنی، اونلرک کیتدکلری یوله مخالف اوله رق دینده احداث ایدیلن هر شیء ترک ایتیه مزی امر ایتدی: «ایاکم ومحدثات الامور...» الحدیث

عقائده کلنجه: ذاتی قرآن، هم کندیسنه هم ده اونی سویلن ذاتک رسالته برهاندر؛ بالطبع بوکا پیغمبرک (ص) اخلاق، آداب، علم، عملده کی سیرتی ده مضاف قیلینیر. «کفالك بالعلم فی الامی معجزه فی الجادلیة والنأدیب فی الیتم» قرآن، نبوت ثابت اوانجه بزده عقائد مزنی فلسفه ایله قاریشدر میهرق قرآندن آلیر و بونک اوزرینه ده قرآنک استدلال خصوصنده سلوک ایتدیکی طریق ایله استدلال ایدرز.

چونکه فلاسفه یونانیه کی الهی بالکنز عقل ایله بیلیمک ایستیه نلر شبهه سز ایاقلری قایوب ضلالتده قالمشدر. ایسته بونکله اسلامک دین فطری اولدیغک معناسنی، احکامک احکام خلقته، سنک سنن طبیعتیه مخالف

قاندینی زمان — عمل واجب دکلدر؛ شرط ایله وصفک مفهومه اصلا عبرت یوقدر؛ امرک مقتضاسی وجوب قطعی در؛ و بونلرک امثالی سویلنمکده اولان مسائل اصولیه یوقی؟ — ایسته بونلرک هپسی بنم عنده ائمه نک کلامی، اونلرک افعال و حرکاتی اوزره اخراج اولمش برطاقم اصولدر.

بونکله برابر بونلرک ابی حنیفه وصاحب لرندن روایتی ده صحیح دکلدر. برده پردوی و دیگر لرینک یایدینی کبی بونلری محافظه، بونلرک علیه وقوع بولان اعتراضاته جواب ویرمک تکلفنده بولمق — که متقدمینک استنباط خصوصنده کی صنعت لرندن در — بونلرک خلافی محافظه، اونلرک علیه وقوع بولان اعتراضات دن جواب ویرمکدن ده لایق، ده طوغری برشی دکلدر. شمدی شومسرو داتمی مثاللر ایله ایضاح ایده می.

مثلا: فقها، خاص قطعی در اوکا بیان لاحق اولماز طرزنده بر اصل، بقاعده وضع ایتدیلر. فقها، بو یوله وضع ایتدکلری اصلی، «واسجدوا وارکعوا» نظم جلیلی ایله، «لاتجزی صلاة الرجل حتی یم ظهره فی الركوع والسجود» حدیث شریفده کی فعل متقدمین دن چیقارمشلردر. متقدمین، رکوع وسجوده اطمنانک فرضیتیه قائل اولمادکلری ایچون حدیث شریف، آیت کریمه بی بیان وتفسیر ایدیور، بناء علیه رکوع وسجوده اطمنان فرضدر؛ دیه مشلردر. فقها، متقدمینک بویه یایدق لرینی کورنجه، «خاص مین در؛ اوکا بیان لاحق اولماز.» قاعده سنی وضع ایتدیلر. فقهانک بقاعده سی اوزرینه ینه متقدمینک «وامسحوا برؤسکم»، «الزانیة و الزانی فاجلدوا»، «والسارق والسارقة فاقطعوا»، «حتی تنکح زوجاً غیره» نظم جلیلرنده کی فعللر ایله اعتراض ایدلدی؛ چونکه جناب پیغمبرک ناصیه سی اوزرینه مسح ایتیه سنی «وامسحوا...» آیت کریمه سنی بیان وتفسیر قیلدکلری کبی، دیگر آیت کریمه لرده بیان لاحق اولمشدی؛ وضع ایتدکلری قواعدی بوضورتله وقوع بولان اعتراضدن صیانت ایچون — کتابلرنده مذکور اولدینی وجهله — جواب ویرمک تکلفنده بولنیورلردی.

صوکره فقها طرفدن موضوع اولان «عامده خاص کبی قطعی در» اصلنه کلنجه: بونی ده متقدمینک «فاقرأوا ماتیسر من القرآن» آیت کریمه سنی «لا صلاة الا بفاتحة الكتاب» حدیث شریفی ایله، کذلک «فیما سقت العیون العشر» حدیث شریفی، «لیس فیما دون خمسة اوسق صدقة» حدیث شریفی ایله تخصیص ایتیه دکلرندن چیقارمشلردر. بالاخره فقهانک بقاعده لری اوزرینه ده «فاستیسر من الهدی» آیت کریمه سیله اعتراض وارد اولدی. چونکه بو آیت کریمه ده کی هدی دن مقصد آنجق، شاة ایله اونک مافوقی اولدینی بیانات پیغمبری ایله ثابت اولیورلدی. بالطبع بوباده جواب ویرمک ایچون ده تکلف ایدیورلردی. کذلک، «غیر فقیهک روایت ایتدیکی حدیث ایله باب رأی منسد اولورسه اونکله عمل ایتیمک واجب دکدر.» یولنده کی قاعده ده متقدمینک «حدیث مصرات» ی ترک ایتلرندن مخرجدر.

واجب اولسهیدی ، صحابه ، تابعین اونکله عملی ترک ایتزلردی ، ا کر صحابه ایله تابعین عمل ایتش اولسهلردی اوزمان بالعمل ثابت اولوردی که بونک ده حکمی یوقاریده کجدی .

مقلد : — رفیقلردن بریسنه برطرفده بولمق وعد ایتشدم ، وعد ایتدیکم زمان حلول ایتک اوزرده ، بناء علیه شمدی کیتمک ایستورم . انشالله یارین تکرار عودت ایدرم . [بونک اوزرینه هر ایکسیده آریلوب کیتدیلر]

فیات :

ایصتمه ، سیوری سینکار ، بطاقلقر

ایصتمه پک اسکی زماندنبرو بیلنیر برخسته لقدر . هله بزده ایصتمه چکمه ین یوق کیدر . انسانی ، دنیا به کلدیکنه بیک کره پشیمان ایدن بوخسته لنی جمله من بیلیرز ، چکهرز . فقط اهمیت ویرمه یز . هیمز ایصتمه نك باطالقی یرلرده چوق اولدیغنی طویار و سویلر . لکن بونک اصلی نه اولدیغنی هیچ بریمز دوشونمه یز . برکت ویرسین که بر قاچ سنه اول ایتالیانلرک ایصتمه دن جانلری یاندی ده بونک اصلی ، آستارینی آریوب طارادیلر . اینجه نه له یوب صیق طوقودیلر . نهایت کورونشده بربرینه یانجی اولان «ایصتمه ، سیوری سنک و باطالقی» لری برلشدریدیلر . بوبرله شدیرمه نك سببی دینلرک دوندیکی قدر بزده آکلانه لم :

بتون خسته لقلر فصل سبیسز اولمز ایسه ایصتمه ده اوله جه سبیسز حاصل اولمز . اونک ده کنسینه مخصوص تخمی وارد که انسانک قاننده یشار . بوتخم قانندن طیشاری قابل دکل چیقماز . اوله ایسه البت اونی وجود مزدن آلوب بشقه یرله کوتورمک ایچون اورطه ده برطاشیچی لازمدر . اولو آرمود آغاچلرینه کوچک قوشلر یوکسک اوتی تخمی کتیروب فصل براقیورلرسه سیوری سینکلرده بزدن آله جقلری تخملری کوتوروب بشقه سنک قاننه اوله جه براقیرلر . قارنلرینی طویورمق ایچون قانمزی آمرلر . البت تخملر سچیلوب قالمز . اولنرده قارنلرینه طولار . برباشقه سنک قانی ائمک ایچون طولاشیرلر . بزدن قالقوب قومش و مزک اوستنه قونارلر . تخمی ده اونک قاننه براقیرلر . ایصتمه ایله سیوری سینک بوراده برلشدی .

شمدی ده باطالقلغک بونلرک آره سنه نه دن قاریشدیغنی سوبلیه لم : سیوری سینکار ، باطالقلقر : — اطرافنی سازلق ، بودور چوق یپراقلی آغاچلق اولان یوصونلی دورغون صولر ، حوضلر ایچروسنده صو طویلانمش یالقلر سیوری سینکلر ایچون اک کوزل بشیک ، اک راحت دوشک اولورلر .

آنا سینکلر بمورطه لرینی دورغون صولر ایچروسنه براقوب کونی بودور آغاچ یپراقلرینک آلتنه سینهرک کچیرلر . کنیدیلرینی یاغور ، فورطنه وروز کاردن صاقلایه جق ، قورویه جق آغاچلر ، سیوری سینکلرک بولندینی یرلرده طوبراغک یاشلغندن ، هوانک خوشلغندن

اوله سنک عدم امکائی اکلاریز ، زیرا بونلرک هپسی — آیت سابقه نك اشارتی وجهله — جناب حق طرفنددر . صاحبنک کافر اولدیغنه ، رجوع ایدیغیه قدر مسلمان صایلمیه جغه دائر اجماع اولیان مسائلده بزه مخالفت ایدنلری ده معذور کورورز .

اخلاق و آداب خصوصنده ده کتاب ایله سنتده کی قاعده اعتدال اوزرینه مبنی اولان شیلر بزه کافیدر . بعض متصوفه نك روحانیاتده دوشدکلری تفریطه ؛ زهد و تقوی ، تواضع ، جود و سخا خصوصنده ، تنبلیکی ، ذلت و مسکنتی ، نفسه اهانت و تعذیبی ، ائنده آووچنده بولنان هرشیء انفاق ایله اسراف و بونلرک امثالنی انتاج ایده جک درجه ده ایلری کیتملرینه قطعیا التفات کوسترمیز . چونکه قرآن غایت واضح برلسان عربی ایله ندا ایدیور : چالشقه نك نفسک عزیز و کریم اولمسیله . اقتصاد ایله امر ایدیور .

روحانیات خصوصنده بوقدر ایلری کیدن متصوفیه التفات ایتدیکمز کی علملرنده روحه مخصوص بر نصیب آیرمیان اکثر متفقه نك دوشدکلری تفریطه ده باقماز .

عباداته کلنجه : سنت عملیه ایله بیان اولنوب بو صورتله خلفک سلفندن بالاتفاق نقل ایتلریله دیندن اولدینی بالضروره معلوم اولان شیلر ایله بتون مسلمانلرک عمل ایتلری واجبدر ؛ بسمله یی جهرایتمک ، یاخود او قومق ، وقت رکوعده ، رکوعدن طوغریلیرکن اللرینی قالدیرمق ، یاخود بونلرک عسکنی التزام ایتک ؛ کذلک یرام تکمیلری کی مختلف فیه اولان ایله بتون مسلمانلرک عمل ایتمی واجب دکلددر . هر نه قدر بونلرک بعضی فی فقها واجب صایمش سده مخیرلک واردر ؛ بناء علیه برکیمسه دلیل ایله یاخود کندی حاننه موافق کلسیله برشیثک رجحاننه قائل اولورسه اونکله عمل ایدر ؛ اونک اوزرینه وجوه ترجیح دن بحث واجب دکلددر . چونکه اونکله عمل خصوصنده مسلمانلرک اختلاف ایتلری اومسئله نك ضروریات و فرائض دینییه دن اولمدیغنه دلالت ایدر . بوبابده کنسینه مخالف اولانلری تعیب ایتمکده حق بوقدر . زیرا عمل اولنوب اولنما سنده هرکس مخیر براقلمشدر . صلاة عید ، وتر کی یرلرده اولی اولان — خلاف بولندینی جهتله هر نه قدر برمسجیده بروقتده ائمه تعدد ایتزسه ده — مأموم امامه اتباع ایتلیدر . خلاصه : اولنردن فعلی ثابت اولنلری ایشلر ، ترکی ثابت اولانلری ترک ، کنسینه نقل مختلف اولانلری ده احتیاط ، هوی وهوساتمله میل ایتمه مکله برابر مخیر قالیرز . اونلرک سکوت ایتدکلری شیلردن بزده سکوت ایدرک اونلر حقنده قیاس اجرا ایتز ، اوراده کندی رای خودیمزله عمل ایتمه یز . مادامکه اونلر خیار امتدر ، اونلرک سوبیلدکلری شیلر اوزرینه فصل زیاده ایده بیلیرز . ؟

امام مالک کندی زماننده اهل مدینه نك عملی ایله احتجاج ایتسنده شبهه سزهم اصابت ایتدی ، همده بو عملی غایت اینی یاپدی . بونک کی هرکس ده کنسینه صحیح اولان احادیث قولیه ایله عمل ایدر ، هم بو خلاف فی الدینه علامت قیلنماز . چونکه مخیر فیه اولان قسمنددر . ا کر